

شناسایی و رتبه‌بندی ریسک‌های زنجیره تأمین فرش دستبافت ایران با استفاده از رویکرد تلفیقی FMEA-TOPSIS

اسماعیل مزروعی نصرآبادی^{۲*}، علی آتش‌سوز^۳، سید محسن مشرف^۴

دانشگاه کاشان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مهاباد، مرکز ملی فرش

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۶/۰۹/۰۱

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۶/۱۱/۲۵

چکیده

در گذشته، فرش دستبافت ایران بازار بسیار مناسبی داشته است؛ اما در سال‌های اخیر به علت ریسک‌های وارد شده به این صنعت، شاهد کاهش بازار این محصول و عدم سرمایه‌گذاری مناسب در این صنعت هستیم. با شناسایی و اولویت‌بندی ریسک‌ها، شکاف‌های تحقیقاتی مشخص می‌گردد و سازمان‌های مربوطه می‌توانند طرح‌های تحقیقاتی هدفمند خود را به‌منظور مدیریت ریسک‌ها انجام بدهند. در این تحقیق دو جامعه آماری مدنظر است. در مرحله اول از خبرگان صنعت فرش دستبافت به‌منظور جرح و تعدیل شاخص‌های ارزیابی ریسک با استفاده از روش دلفی، استفاده شده است. در مرحله دوم پرسشنامه اصلی تحقیق بین تولیدکنندگان فرش دستبافت در شهرستان‌های کاشان، نائین، اصفهان، نجف‌آباد و قم توزیع گردیده است. حجم نمونه آماری اول ۱۵ و حجم نمونه دوم برابر با ۲۶۴ می‌باشد و به صورت طبقه‌ای متناسب انتخاب گردیده‌اند. در این تحقیق برای بررسی ریسک‌ها از روش FMEA استفاده شده و به‌منظور بهبود روش، در گام اول از روش دلفی برای شناسایی ریسک‌ها و در گام دوم از روش TOPSIS به‌منظور رتبه‌بندی ریسک‌ها استفاده شده است. طبق نتایج تحقیق مشخص شد که رتبه‌بندی ریسک‌ها در شهرهای مختلف متفاوت می‌باشد. علت این امر نیز به علت شرایط مختلف موجود در شهرها و توانایی افراد در کنترل شرایط است. با توجه به رتبه‌بندی ریسک‌ها، آشنایی با مباحث تأمین مالی، سلیقه‌یابی مشتریان، استفاده از سیستم تولید کشتی و آشنایی با قوانین گمرکی به عنوان پیشنهادهای اصلی تحقیق اشاره گردید.

واژه‌های کلیدی: فرش دستبافت، ریسک، مدیریت ریسک

مقدمه

در گذشته، فرش دستبافت ایران بازار بسیار مناسبی داشته است؛ اما در سال‌های اخیر شاهد کاهش بازار این محصول و عدم

سرمایه‌گذاری مناسب در این صنعت هستیم. آن چیزی که مشخص است این است که تحقیقات مناسب و کاربردی کمتری در این صنعت صورت می‌گیرد و بیشتر تحقیقات دانشگاهی به سمت صناعی است که ساختار منظم و مشخص‌تری دارند. این صنعت در سال‌های اخیر با ریسک‌های فراوانی مواجه بوده است. ریسک احتمال وقوع یک رخداد نامعین یا مجموعه‌ای از شرایط که اثر نامساعدی بر موفقیت فعالیت‌های یک پروژه خواهد داشت. نتیجه ریسک‌های تحمیل شده به فرش دستبافت، کاهش فروش و سودآوری این صنعت می‌باشد که منجر به از دست رفتن بازارهای بین‌المللی شده است. در تحقیقات مختلفی که در صنایع گوناگون انجام شده، ریسک‌های مرتبط با آن صنایع شناسایی و

۱- این مقاله مستخرج از طرح پژوهشی با کد ۷۷۸۸۳ و با عنوان "شناسایی و رتبه‌بندی ریسک‌های تولیدکنندگان فرش دستبافت ایران و ارائه راهکار برای مقابله با آنها مورد مطالعه: استان‌های اصفهان و قم" است که به درخواست و تحت حمایت مالی مرکز ملی فرش در سال-های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ انجام گرفته است.

*۲- استادیار دکتری مدیریت تولید و عملیات، دانشگاه کاشان، دانشکده علوم انسانی، گروه مدیریت و کارآفرینی، نویسنده پاسخگو، پست الکترونیک: dr.mazroui@yahoo.com، نشانی: کاشان، بلوار قطب راوندی، دانشگاه دولتی کاشان، دانشکده علوم انسانی، طبق اول، اتاق مدیران گروه

۳- استادیار دکتری مدیریت تولید و عملیات، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مهاباد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی گروه مدیریت، پست الکترونیک: atashsooz@yahoo.com

۴- مربی فوق لیسانس مدیریت تولید و عملیات، مرکز ملی فرش، دانشکده مرکز تحقیقات و آموزش، پست الکترونیک: smm1344@gmail.com